

váltót ellopták, mert ez esetekben nem írható a károsult fél terhére vétkesség gyanánt, hogy ő „váltót adott“. Ugyanez volna a helyzet, ha a felperes ellen a végrehajtás a felperes által aláírt bármely okirat alapján rendeltetett volna el. Pusztán bölcséleti szempontból a váltóadás ténye beletartozik abba a causalitási kapcsolatba, amelynek záróeredménye a végrehajtás által okozott kár, mert kézenfekvő, hogy váltó hijján a végrehajtásnak a váltó bemutatását feltételező elrendelése és következőképp fogantatása nem történhetett volna meg. De amint, — hogy az ad absurdum módszerrel éljünk — valamely egyén életbenléte ugyancsak szükséges előfeltétele annak, hogy testi sértés követtessék el ellene, és ez alapon senki sem fogja vitatni, hogy a sértett egyén létének egyszerű tényével „közrehatott“ a testi sértés elkövetésében, épúgy nem lehet a megelőző váltóadásban, amely a váltó perbeli végrehajtásának (az említett kivételes esettől eltekintve), ugyancsak szükséges előfeltétele, vétkességet látni. A jogász nem kezelheti az oksági kapcsolatot akként, hogy annak körébe mindent bevonjon, ami szükséges előfeltételként valamely esemény (az okbeli eredmény) bekövetkezéséhez logikailag mellőzhetetlen. A causalitás philosophiai tételén felül a jogásznak el kell bírálni a beszámítás — valamely fél terhére való — irás kérdését is, ami már a causalitási láncba való megtörtént besorozást feltételezi, időrendben követi. A beszámítás sajátlagosan jogi kérdésében jár nézetünk szerint téves nyomon az idézett kijelentés. Kétségtelen, hogy az adós, aki superkvótát ígér, erre váltót ad, maga is hibás — de a superkvótát elfogadó hitelezője irányában ez a hiba nem számítható be. Nem volna helyes, ha a váltóadásában mutakozó „vétkesség“ alapján a váltóperri bíró a váltókereset elutasítása dacára a perveztes felperest költségben nem marasztalná azzal, hogy váltót adott és ezzel a per okozójává volt. A vétkesség kérdése nem tárgyla-gosított tényálás — amely minden személyi vonatkozástól elszakítottan megállapítható. A vétkesség csak „személyközileg“ az érdekelt felek egymás közötti viszonyában mérlegelendő és bírálendő el.

B. S.

A részvénytársasági közgyűlés határozatainak megtámadásáról.

A kir. Kúria 1937. jún. 9-én kelt P. IV. 1992/1937. sz. részvénytársasági közgyűlés határozatának megtámadását elbíráló végzésével tanulságos közelebről foglalkozni.

Az ügyállás a következő: A részvénytársaság igazgatósága a közgyűlés elé azt a javaslatot terjesztette, hogy a lemondó igazgatósági elnöknek nyugdíjat szavazzon meg és ezt a javaslatát az elnök hosszú szolgálati idejével, érdemeivel

s a nyugdíjszabályzatból folyó kötelezettséggel indokolta meg. A nyugdíjszabályzat szerint a részvénytársaságot nyugdíjfizetési kötelezettség nem terhelte. A közgyűlés az igazgatóság javaslatát elfogadta. A részvényes, aki a közgyűlésen tanácskozási joggal, de szavazati jog nélkül résztvett, a határozatot azért támadja meg, mert a közgyűlés az igazgatóságnak a nyugdíjszabályzatra történt helytelen és megtévesztő utalása folytán szavazta meg a nyugdíjat.

I. A K. T. 174. §-a szerint a részvényes megtámadási jogának előfeltétele egyedül az, hogy a megtámadott határozat „a törvénnyel, vagy az alapszabályokkal“ ellenkezzen. Nem szükséges, mint a német törvény értelmében réndszerint, hogy a közgyűlésen résztvett legyen s a határozat ellen tiltakozzék. Csupán az olyan határozat megtámadását zárja ki a bírói gyakorlat, amelyhez a részvényes szavazataival kifejezetten hozzájárult.

A K. végzése szerint azzal a részvényessel, aki a határozat „hozatalában maga is résztvett“, egy tekintet alá esik az „aki a megtámadott határozatot hozó, vagy későbbi taggyűlésen olyan magatartást tanúsított, amelyből okszerűen arra lehet következtetni, hogy a megtámadott határozattal maga is egyetért“.

A határozat hozatalában részvétel a határozathoz járulást jelenti (ugyanígy az 1913:IV. 24. 794/1912. Hj. Dt. VII. 131. döntésben), mert egyedül a határozó közgyűlésen részvételnek csak akkor volna jelentősége, ha hallgatolagos hozzájárulással orvosolható alaki hibák (összehívás, meghívó, napirend, szavazati jogosultság megállapítása) megtámadásáról volna szó. (K. 1899. IX. 7. 628/1899. Dt. III. f. 15. 138.; 1911. III. 8. 808/1910. Hj. Dt. V. 71.)

Minő lehet tehát az a magatartás a határozatot hozó, vagy azt követő valamely közgyűlésen, amely a határozathoz járulással felér. Mert az egyetértésnek abban az értelmében, hogy a részvényes bensőleg helyesnek (törvényesnek, alapszabályszerűnek) tartja a határozatot, jelentősége nem lehet. Az ellenkező vélemény fennforgása nem része ugyanis a kereseti alapnak, hanem a kifejezett hozzájárulás a megszüntetője. Ob ein Aktionär die gleiche Ansicht hat, wie der Vorstand und der Aufsichtsrat oder die entgegengesetzte ist gleichgültig (RG. 77.257.). És kommt nicht darauf an von welchem Beweggrund der Anfechtende geleitet wird; selbst wenn er erklärt, dass er sachlich mit dem Beschluss einverstanden sei und nur grundsätzlich die Frage zur Entscheidung bringen wolle, ist das Anfechtungsrecht gegeben. (Staub. §. 271. Anm. 2. b. a.)

Ha valamely következő közgyűlésen tudatosan oly határozathoz járult a részvényes, amely kizárólag a perben megtámadott határozatnak végrehajtását célozta, ezzel valóban oly magatartást tanúsított, amely az előző határozathoz járulását jelenti. Ezért indokolt e perben annak a kutatása, hogy a nyugdíjalapnak később a megtámadó részvényes hozzájárulásával történt felemelése valóban kizárólag csak a kérdéses elnöki nyugdíj fedezése végett történt-e s hogy erről a részvényes tudott-e.

Lényegtelennek látszik ellenben az, hogy a részvényes ezen

a közgyűlésen mi okból járult szavazatával az igazgatósági felmentvény megadásához, mert, ha az igazgatóság eljárását ebben az ügyben helytelenítette is, azért a felmentvényt különben és általában megadhatta s azzal, hogy a felmentvényhez járult, sem a nyugdíjazási határozatot el nem fogadta, sem a megtámadásáról le nem mondott.

Lényegtelen az is, amit a feloldó végzés ugyancsak tisztázni kíván, hogy a részvényes a megtámadott határozatot hozó közgyűlésen jelen volt-e, tanácskozási joga alapján a megtámadott közgyűlési határozat ellen felszólalt-e, mért nem szólalt fel, mért nem igyekezett a közgyűlésen jelen volt részvényeseket az igazgatóság jelentésének megtevesztő tartalmáról felvilágosítani, a részvénytársaság nyugdíjfizetési jogi kötelezettségének hiányát kimutatni. Lényegtelen, hogy a már említett újabb közgyűlésen a részvényesnek szándékában volt-e a megtámadott közgyűlési határozatot kifogás tárgyává tenni, ezt a szándékát megvalósította-e, vagy mért nem valósította meg. És lényegtelen, hogy a közgyűlésen kívül tett-e, mikor s milyen lépéseket a közgyűlési határozat meghozatalának megakadályozására, vagy hatályon kívül helyezésének elérésére.

A jelenlét csak annyiban lehet fontos, mert a távolmaradás a határozathoz járulást kizárja. A megtámadásnak ilyen értelemben előfeltétele, hogy a részvényes a határozat hozatalakor „jelen nem volt, vagy ha jelen volt, annak hozatalához hozzá nem járult”. (K. 1911. dec. 5. 158/1911. Hj. Dt. VI. 12.) A felszólalás akkor sem lényeges, ha a részvényesnek részvénybirtoka alapján szavazati joga nem, csak jelenléti és tanácskozási joga volt, mert mint a megtámadás előfeltétele, nem kötelessége az ellenkezés, felvilágosítás, vitatkozás, rábeszélés, hanem egyedül az, hogy szavazatával a határozat létrejöttét ne támogassa.

Még kevésbé tekinthető a megtámadás előfeltételének, hogy a következő közgyűlésen hozza szóba a megtámadott határozatot s tegye kifogás tárgyává, vagy különösen, hogy közgyűlésen kívül tessen lépéseket a határozat meghíusítására, vagy megdöntésére.

II. Az ügyállás szerint a részvénytársaságot a nyugdíjszabályzatból folyó nyugdíjfizetési kötelezettség nem terhelte. Következésképp az igazgatósági indítvány ebben a részében valótlanságot tartalmazott s így a részvényeseket a társaság fennálló kötelezettsége tekintetében félrevezethette.

Ez a körülmény magában elegendő alap a határozat megtámadására és megsemmisítésére. Az igazgatóság félrevezető, valótlan indokolása ugyanis törvénybe ütközőnek tekintendő azért, mert az igazgatósági tagok törvényes kötelessége a megbízott hűségnek megfelelő magatartás (K. T. 189. §.), amelyből következik a közgyűlési döntés alapjai tekintetében, a törvény korlátai közt a kellő és való felvilágosítási kötelesség. Az olyan határozat pedig, amely ezt a kötelességet nyilván megsértő előterjesztés alapján történt, maga is törvénybe ütközik.

Ehhez a döntéshez nem szükséges annak a vizsgálata és kimutatása, hogy a határozat szükségképp a téves felvilágosításból

keletkezett, hanem elég ennek a lehetősége. Annak a bizonyítása, hogy a közgyűlésnek sokszor számos tagját mi és mikép befolyásolta, gyakran a lehetetlenséggel határos s épen ez a bizonyítási nehézség vezet arra a kiegyenlítő eredményre, hogy már oly tény, amelynek befolyása a dolgok rendes menete szerint valószínű, a döntő befolyást gyakorlónak tekintendő. Csupán, ha szembetűnően kizárt, hogy a panaszolt magatartás idézte elő a határozatot, utasítható el a kereset. „Die Rechtsprechung des Reichsgerichts hat für die Klage nach §§. 271. flg. nicht ein positives Erforderniss des Kausalzusammenhanges aufgestellt, sondern die Anfechtung nur dann versagt, wenn zutage liegt, dass der Beschluss nicht auf der behaupteten Gesetzes- oder Statutenverletzung beruhen kann. Schon die Möglichkeit ursächlicher Verknüpfung schafft der Klage Raum.“ (RG. 90. 208.)

Az, hogy az okozati összefüggés hiányainak szembetűnőnek kell lenni, azt jelenti, hogy nem elég annak a valószínűségnek a kimutatása, hogy a kifogásolt tény nélkül is létrejött volna a határozat, hanem annak meggyőzően, minden kétséget kizáróan bizonyítotttnak kell lenni. Így az adott esetben nem elég annak a bizonyítása, hogy a részvényesek „nem annyira a nyugdíj-szabályzat, mint inkább az elnök érdemei alapján“ szavazták meg az elnöki nyugdíjat, hanem azt kellene kimutatni, hogy a szavazó részvényesek mindnyájon tudták azt, hogy a nyugdíj-szabályzatra utalás merőben alaptalan s ennek ellenére akarták a nyugdíj juttatását. Ennek a kimutatására pedig a kúriai végzésben felsorolt, a határozatot megelőző megbeszélésekkel kapcsolatos csak bizonytalan következtetésekre alapot adó tények sorozata nem elegendő. E következtetésekkel véges végig szemben áll ugyanis az, hogy — amint a végzés mondja — „a javaslat szövegerinti szövegébe foglalt indokok közül a vitásnak nem jelzett jogi kötelezettségre való utalás kétségtelenül súlyosabb és döntőbb indok, mint az ily kötelezettséget meg nem állapító egyéb okok felsorolása.“

III. Az adott határozat megtámadásának a részvényes részéről a jogügyleti általános magánjogi szabályok szerint tévedésre hivatkozással helye nem lehet.

A határozat folytán nyugdíjjogosultságot szerzett elnökkel mint harmadik személlyel szemben ügyleti tévedésre ugyanis csak a részvénytársaság hivatkozhatnék, amely azonban ez esetben csak a határozat alapján a részvénytársaság képviselőjében az elnökkel szemben eljár s neki a nyugdíjat biztosító képviselők tévedését hozhatná fel s nem az ügyletkötésre feljogosító szervét. Ha egyébként a közgyűlési határozatot a részvénytársaság olyanokkal szemben kívánná megtámadni, akik a határozat alapján közvetlenül szereztek hitelezői jogokat, mint a részvényesek a mérleg és nyereség elosztási határozat alapján, akkor megtámadástól a részvénytársaság nem volna ugyan elzárható (Staub §. 260. A. 4.), de e megtámadásnak igen nagy nehézségekkel kellene megküzdeni. A közgyűlés tévedése csak a részvényesek, vagy legalább többségük, a határozat létrejöttét eldöntők tévedéséből következnek, aminek a kimutatása azonban rend-

szerint leküzdhetetlen nehézségekkel jár. Ezért nemcsak érthető, de nagyon is indokolt az a jogi álláspont, amely szerint közgyűlési határozatok tévedés, megtévesztés s kényszer alapján meg nem támadhatók. (Feine. GmbH. §. 38. 3. és 4.; Ruth. ZHR. 88. 524.)

Amennyiben a közgyűlési határozat folytán, vagy alapján harmadik személyek nem szereztek jogot, e megtámadási kérdésnek nincs jelentősége, mert újabb közgyűlés, ha az előző tévedett, a határozatot megváltoztathatja s ha nem változtatja meg, sőt esetleg kifejezetten jóváhagyja, ezzel kijelenti, hogy a tévedés, megtévesztés, vagy kényszer következményeit levonni nem kívánja.

Az egyes részvényesnek a saját szavazata ellen irányuló megtámadási jogára is áll az, hogy attól az általános szabályok szerint ugyan el nem zárható (Staub. §. 252. A. 31. a.), de ennél is indokolt az az ellenkező jogi nézet, hogy ezek az általános magánjogi szabályok a közgyűlési határozatok s így a határozat létrejöttéhez szükséges nyilatkozatok megtámadására ne alkalmaztassanak. Ennek a megtámadásnak különben amúgy is csak az lehetne a hatása, hogy az egyes részvényes szavazata bizonyulna érvénytelennek, mert a részvényes csak a saját szavazatát támadhatja meg, aminek a határozat érvényességére csak akkor lehetne befolyása, ha létrejött ezen az egy szavazaton mult. Ez esetben a szavazat és a határozat megtámadását össze kell kapcsolni. Az adott esetben ily megtámadásról szó nem lehet, mert a megtámadó részvényes maga nem is szavazott s így megtévesztése a határozathozatalnál szóba sem jöhet. Hasonló esetben a német birodalmi törvénytörvény (RG. 115. 384.) a következőképp indokol: „Als Gegenstand einer Anfechtung wegen Willensmängel ist beim Aktionär nur seine eigene Abstimmungs-erklärung denkbar, eine Anfechtung dieser Art könnte aber nur die Ungültigkeit der Stimmabgabe des betreffenden Aktionärs herbeiführen. Für die Gesamtabstimmung wäre sie nur dann von Bedeutung, wenn der Beschluss auf den Stimmen des Anfechtenden beruhte. Aber auch in diesem Falle würde der Beschluss durch erfolgreiche Anfechtung der Abstimmungs-erklärung nicht ohne weiteres hinfällig; die Ungültigkeit müsste vielmehr auf dem im §. 271 HGB. vorgeschriebenen Wege der Anfechtungsklage geltend gemacht werden. Für die Abstimmungs-erklärung des Klägers, der ja den Beschlüssen nicht zugestimmt hat, kommt eine Anfechtung gar nicht in Frage; die Geltendmachung etwaiger Anfechtungsrechte anderer Aktionäre steht ihm aber nicht zu.“

t. t.